

25.44x37	1	22	עמוד	כותרת - גלובס	02/12/2014	45396895-9
המרכז האקדמי למשפט ועסקי - 26330						

משקרים על דוכן העדים

משטרה היכולה להפעיל אלימות נגד אזרח ולהעמידו לדין באשמה של תקיפת שוטר היא משטרה מפחידה. על המחוקק להגן על האזרחים מפניה ולבטל את סמכותה להעמידם לדין בגין תקיפת שוטרים

● פרופ' בועז סנג'רו במאמר מיוחד ל"גלובס", "חדשות", עמ' 22

סמכות המשטרה להעמיד לדין

/ פרופ' בועז סנג'רו

משקרים בלי בושה

צילום אילוסטראציה (לחנה המאולמת אין בהכרח קשר למאמר): יוסי וליגר

המשטרה מבקשת להחזיר לידיה את הסמכות להעמיד לדין אזרחים בגין תקיפת שוטר, סמכות שנלקחה ממנה ב-2010 והועברה לידי הפרקליטות... בכוונת המשטרה לפעול להחמרת הענישה בעבירה זו ("הארץ", 27.11.14). כשם שלא סביר לתת לחתול לשמור על השמנת, כך אין לאפשר למשטרה להעמיד לדין אזרחים שהיא מאשימה בתקיפת שוטרים. ניסיון העבר מלמד שחלק מהשוטרים הם אלימים ונוטים להפעיל כוח בלתי נחוץ ובלתי מוצדק נגד אזרחים. הדבר נדון בהרחבה ברוח הוועדה בנושא הטיפול המערכתי באלימות שוטרים, בראשות פרופ' מרדכי קרמניצר (1994). תופעה ידועה היא, שבעקבות הפעלת כוח מופרז נגד אזרח, ובשל החשש כי יתלונן נגד השוטרים האלימים, ישנם שוטרים הבודים תלונה נגד האזרח, שלפיה כביכול הוא תקף אותם. השופטים נוטים בדרך-כלל להאמין לשוטרים, וקשה לחשוף מקרים כאלה.

אך לעתים הדברים נחשפים. כך, למשל, התברר ב-2012 בפסק-דין יוצא דופן: כוח משטרה (ס"מ מרכז) שפעל ברמלה עצר שני חשודים. במהלך המעצר הוכו העצורים קשות, ונגרמו להם חבלות, שברים ודימום. לאחר האירוע, חששו ארבעת השוטרים המכים ששוטר חמישי, שי קורן, שלפי פסק-הדין ידוע בהגינותו, ירווח נכונה על האירוע, והם יתקשו לתת הסבר לכוח המופרז. לפיכך, החליטו הארבעה (עומסי, סמובסקי, ניר ויואב) לטפול על השוטר קורן האשמת שווא, שלפיה הוא זה שהיכה כביכול את העצורים, תוך שהוא בועט בפרצופיהם בהיותם שכובים על הקרקע, כשידיהם אזוקות מאחורי הגב.

"שוטרי היס"מ אינם מורגלים באמירת אמת"

המחלקה לחקירות שוטרים (מח"ש) "קנתה" את הסיפור השקרי, והגישה כתב-אישום נגד השוטר דובר האמת. אך שופטת בית-משפט השלום בראשון-לציון, איטה נחמן, לא הסתפקה בהנחה הרגילה, שלפיה השוטרים הם דוברי אמת, אלא בחנה את הדברים בקפדנות, ובהתבסס על ראיות ריבות צילום וידיאו מזירת האירוע. נחמן קבעה כי "עדויותיהם של לוחמי היס"מ בניהם" נמצאו סותרות האחת את רעותה, ואף את אשר ציינו ברוחות הפעולה שכתבו... התנהלות בעייתית, בלתי ראויה ואף שעורריתית אשר מעלה תהיות רבות לעניין יושרם האישי, אמיתותם ומהימנותם".

השופטת מצאה כי השוטרים זייפו את הרוחות בהכניסם שינויים שתואמו ביניהם, וקבעה "...התרשמותי מחוסר מהימנותם של שוטרי היס"מ וכי למעשה אינם מורגלים באמירת אמת אלא ככזו מכוונת מטרה". יש ללמד אמירה זו בהשתלמויות

תפקיד המשטרה הוא לחקור, ותפקיד הפרקליטות הוא להעמיד לדין

כשם שלא סביר לתת לחתול לשמור על השמנת, כך אין לאפשר למשטרה להעמיד לדין אזרחים שהיא מאשימה בתקיפת שוטרים. משטרה היכולה להפעיל אלימות נגד אזרח ולהחליט להעמידו לדין באשמה של תקיפת שוטר היא משטרה מפחידה. על המחוקק להגן על האזרחים מפניה

הראיות עליידי השופט יוצר רושם חזק שהנאשם כלל לא תקף את השוטרים ולא העליבם ולא הפריע, אלא רק שאל שאלות באשר לסמכותם. בתגובה, כנראה, טפלו עליו השוטרים האשמות שווא כדי "ללמדו לקח". יש מה ללמוד מדוגמאות כאלה. באופן כללי, אין זה רצוי שבמשטרה יש מחלקת תביעות עם סמכות העמדה לדין. יש ליישם לאלתר את החלטת הממשלה לצרף את התביעה המשטרתית לפרקליטות. תפקיד המשטרה הוא לחקור, ותפקיד הפרקליטות הוא להעמיד לדין. ריכוז הסמכויות בידי המשטרה אינו תקין.

נייר-עמדה שפרסם החודש המכון הישראלי לדמוקרטיה מראה זאת בפירוט. קל וחומר כשמדובר בתלונה על תקיפת שוטר. ראוי שיופעל שיקול-דעת מקצועי של הפרקליטות לפני העמדת אזרח לדין. משטרה היכולה להפעיל אלימות נגד אזרח ולהחליט להעמידו לדין באשמה של תקיפת שוטר היא משטרה מפחידה. על המחוקק להגן על האזרחים מפניה. ●

הכותב הוא ראש החטיבה למשפט פלילי ולקרימינולוגיה במרכז האקדמי למשפט ולעסקים ברמת-גן, מחבר הספר "הרשעת חפים מפשע בישראל ובעולם: גורמים ופתרונות"

אך אירע לנאשם נס והתקיימה הממרה "תמונה אחת שווה יותר מאלף מילים": השוטרים והתובע נקלטו במצלמות האבטחה של בית-המשפט, כשהתובע מוסר לשוטרת את תיק החקירה וכשהיא מוסרת עדויות בכתב מתוך התיק ליתר השוטרים, כשכל אחד מהם קורא את המסמך שקיבל, ולאחר מכן הם מחליפים ביניהם מסמכים ומשוחחים אודותיהם. כלומר: קוראים זה את עדותו של זה, ומתאמים ביניהם עדויות.

משהוכח הדבר בפני השופט, הוא החליט לזכות את הנאשם, וכתב בין היתר כך: "...לא ניתן לסמוך על עדי התביעה אשר תיאמו עדותם במבואת בית-המשפט ואף שיקרו מעל דוכן העדים... מדובר בנוהג עבודה חמור ופסול...". יתרה מזו: ניתוח

לשופטים. בעוד שבדרך-כלל עליהם לבחור בין מתן אמון בדברי אזרח לבין מתן אמון בדברי שוטרים, והם נוטים לאפשרות השנייה; הנה כשנאלצה שופטת לבחור בין האפשרות של שוטר שקרן לבין האפשרות של שוטרים אחרים שקרנים, לא זו בלבד שהשקרנים נחשפו, אלא אף התגלתה שיטה.

מקרה נוסף: מפסק-הדין של נשיא בית-משפט השלום בנצרת השופט ג'ורג' אזולאי, עולה תמונה מטרידה: הנאשם היה נוסע במכוניתו של נהג, שהמשטרה ביקשה לבודקו בדיקת שכרות. הנוסע נעצר עליידי השוטרים והואשם בתקיפת שוטר בעת מילוי תפקידו; בהעלבת עובד ציבור; בהפרעה לשוטר במילוי תפקידו; ובהזיק לרכוש במוזיד.